

Ojczysty - dodaj do ulubionych / Ciekawostki językowe

DO CNA

O J C Z Y S T Y – D O D A J
D O U L U B I O N Y C H

Wyrażenie DO CNA, oznaczające 'doszczętnie, zupełnie, całkowicie, bez reszty', we współczesnych słownikach jest opatrywane kwalifikatorem „książkowe”. To znaczy, że należy do stylu wysokiego, do polszczyzny literackiej, jest wyszukane i eleganckie. Kilkaset lat temu natomiast zaliczało się do słów pospolitych, ludowych, czyli gwarowych i wcale nie eleganckich. Jego pierwsze poświadczenie tekstowe pochodzi z II poł. XVI w., ale do „porządnej literatury” trafiło dopiero trzysta lat później za sprawą Adolfa Dygasińskiego, który nie wahał się sięgać po słowa i wyrażenia z leksyki gwarowej. Jeszcze na początku XIX w. w słowniku S.B. Lindego odnotowane zostało w postaci zaprzeczonej: nie-do-cna z informacją „wyraz między prostactwem używany”. Tak to na przestrzeni wieków zmienia się przynależność stylistyczna słów, wyrażeń i zwrotów – popularnych, z czasem wychodzących z użycia, zapominanych, a potem nagle odnajdowanych i przywracanych do (u)życia, ale zwykle już w nowym, odmiennym wydaniu.